

KHOẢNG CÁCH ĐỊA LÝ, THÔNG TIN BẤT ĐỐI XỨNG VÀ HẠN CHẾ TÍN DỤNG: TRƯỜNG HỢP NÔNG HỘ Ở ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

Ngày nhận: 11/3/2015
Ngày nhận lại: 18/5/2015
Ngày duyệt đăng: 10/6/2015
Mã số: 6-15-03

Lê Khương Ninh ()*
Huỳnh Hữu Thọ (**)
Cao Văn Hôn (***)

Tóm tắt: Bài viết phân tích ảnh hưởng của khoảng cách địa lý giữa tổ chức tín dụng (TCTD) và nông hộ đến hạn chế tín dụng đối với nông hộ thông qua hệ thống dữ liệu sơ cấp thu thập từ 3.207 nông hộ được chọn theo phương pháp ngẫu nhiên ở Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL). Kết quả ước lượng cho thấy, khoảng cách càng xa thì mức độ thông tin bất đối xứng giữa TCTD và nông hộ càng cao, do đó nông hộ càng khó tiếp cận tín dụng chính thức vì bị TCTD khước từ bởi thiếu thông tin. Trong khi đó, số lần vay, giá trị đất nông nghiệp, tài sản lâu bền, thu nhập, quan hệ xã hội và trình độ học vấn của chủ hộ là các yếu tố ảnh hưởng tích cực đến cơ hội vay của nông hộ. Trên cơ sở kết quả ước lượng, bài viết đề xuất giải pháp tăng cường cơ hội tiếp cận tín dụng chính thức cho nông hộ để phát triển sản xuất và làm tăng hiệu quả kinh doanh cho các TCTD.

Từ khóa: Khoảng cách địa lý, thông tin bất đối xứng, trách nhiệm hữu hạn, hạn chế tín dụng.

Giới thiệu

Thông tin bất đối xứng ở thị trường tín dụng là hiện tượng các TCTD không hiểu rõ mức độ rủi ro của người vay, cho nên không thể phân biệt giữa người vay rủi ro và người vay an toàn. Thông tin bất đối xứng là hiện tượng phổ biến ở thị trường tín dụng bởi các TCTD khó có thể thu thập thông tin đầy đủ về người vay do nhiều rào cản, trong đó có yếu tố khoảng cách địa lý (Cerqueiro, Degryse và Ongena, 2011; Bellucci, Borisov và Zazzaro, 2013). Hai hệ quả của thông tin bất đối xứng (lựa chọn sai lầm (adverse selection) và động cơ lệch lạc (moral hazard) cùng với trách nhiệm hữu hạn - là nguyên nhân khiến các TCTD từ chối cho vay hay hạn chế tín dụng đối với một số đối tượng, trong đó có nông hộ (Stiglitz và Weiss, 1981). Do cư trú phân tán trên địa bàn nông thôn rộng lớn nên cả khoảng cách địa lý lẫn mức độ thông tin bất đối xứng giữa TCTD và nông hộ là khá lớn.

Vì vậy, nhiều nông hộ không thể tiếp cận tín dụng chính thức do bị TCTD khước từ bởi thiếu thông tin.

Thật vậy, thông tin cần thiết để chọn lọc, kiểm soát và cưỡng chế trả nợ càng khó thu thập, càng kém chuẩn xác nếu khoảng cách địa lý giữa TCTD và nông hộ càng xa. Nói cách khác, khoảng cách gần sẽ giúp TCTD hiểu biết sâu sắc hơn về uy tín tín dụng của nông hộ. Ngược lại, do thiếu thông tin nên các TCTD sẽ chọn lọc nông hộ thông qua một hệ thống tiêu chí nghiêm ngặt (tài sản thế chấp, uy tín tín dụng của nông hộ), làm xuất hiện khoảng cách “ngưỡng” mà vượt qua đó nông hộ sẽ bị từ chối hoàn toàn. Hiện tượng này được gọi là hạn chế tín dụng theo khoảng cách (Carling và Lundberg, 2005). Hạn chế tín dụng theo khoảng cách làm tăng lượng khách hàng bị TCTD từ chối, mặc dù có thể có năng lực và động cơ trả nợ tốt nhưng không sao chứng tỏ được điều đó. Hệ quả là